

Frisisk

Frisisk er det sprog, der tales af friserne i Nederlandene og Tyskland. Dt inddeles i vest-, øst og nordfrisisk. Vestfrisisk er det ene af de officielle forvaltningsprog i Nederlandene, hvor godt 350.000 mennesker har frisisk som modersmål. Østfrisisk er næsten uddød og tales kun endnu i den nordvesttyske kommune Saterland. Nordfrisisk er en samlet betegnelse for de frisiske dialekter i Nordfrisland og tales af godt 10.000 mennesker, imens 20.000 mennesker forstår det. Frisisk er tæt beslægtet med engelsk, nederlandsk, plattysk og dansk. Lydforskydningen gør dog, at man tit først ved nærmere betragtning opdager, at fx »jöö« er det samme som »dyr«.

Plattysk

Plattysk, nedertysk eller nedersaksisk er et germansk sprog. Det har udviklet sig fra det gamle saksiske sprog og har mange ligheder med angelsaksisk og derfor også med moderne nederlandsk, engelsk og Lowland scots. I Hanse-tiden har plattysk været lingua franca i Nordeuropa og har haft en meget stor påvirkning på de skandinaviske sprog, især dansk. Det anslås at cirka 50-60% af det danske ordforråd stammer fra middelalderlig nedertysk. Flertallet af de utallige låneord i skandinavisk, som anses for at komme fra tysk, kommer egentlig fra plattysk. Det gælder for eksempel også for udtrykket bangebuks.

Sønderjysk

Sønderjysk er en dansk dialekt, som tales fra den dansk-tyske grænse til Kongeåen i Jylland. Syd for grænsen tales der sønderjysk i nogle af sognene langs grænsen mellem Flensborg og Nibøl. Endnu i 1800 taltes dialekten ned til Husum, Slesvig by, Slien og i dele af Svansø; før 1700 formentlig ned til Egernførde. Der er mange lokale variationer; f.eks. er det muligt at høre, om en person kommer fra Haderslev eller fra Sønderborg. Dialekten har bevaret mange ældre nordiske udtryk, men ordforrådet er også påvirket af nabosproget tysk, således betegnes en edderkop som »spin'kuen«, svarende til det tyske ord »Spinne«.

Sydslesvigsk

Sydslesvigsk eller Sydslesvigdansk er en dansk variant, der afviger noget fra rigsdansk og tales af danske sydslesvigere. Sydslesvigsk er resultatet af sprogkontakt og den udbredte tosprogethed inden for det danske kultursamfund i Sydslesvig. Cirka 20.000 danske sydslesvigere har dansk som modersmål, den største del taler dansk som andetsprog. Sydslesvigsk syntaks er præget af nordtysk hverdagssprog og Sydslesvigsk indeholder blandt andet tyske citatgloser, hvor dansk ikke har et direkte tilsvarende udtryk og låneoversættelser fra tysk – således kaldes at klippe-klistre for at »bastle«.

Farisæer

Farisæer er en frisisk drik, som siges at være opfundet på vadehavsøen Nordstrand, hvor man havde fået en meget pietistisk præst, som prædikede svovl og brand mod al synd, herunder især sognebørnenes store forbrug af alkohol. Ved et bryllup var præsten inviteret med og noterede sig med stor tilfredshed, at alle sognebørnene havde skiftet brændevinen ud med kaffe og flødeskum. Hvad han ikke kunne vide var, at kaffen var iblandet rom, og for at fjerne den skarpe duft af alkohol dækket med flødeskum. Præsten fik selv lyst til at smage, og værten bød ham en kop kaffe som alle andre gæster, men uden rom. Ved et uheld tog præsten den forkerte kop, og da han opdagede, at han var ført bag lyset, udbrød han med stor ærgrelse: »Oh, I farisæere«. Drikken kan nu købes overalt i Sydslesvig.

Genforeningstalen på Dybbøl

Statsminister Niels Neergaard talte ved genforeningshøjtideligheden på Dybbøl Banke den 11. juli 1920, hvor Sønderjyllands genforening med resten af kongeriget blev fejret. Sønderjylland havde været under tysk herredømme siden 1864. Genforeningen var et resultat af fredsslutningen efter 1. verdenskrig. Efter krigen blev der holdt folkeafstemninger om det fremtidige tilhørsforhold i de grænseegne af Tyskland, hvor der var store ikke-tyske minoriteter. De nye grænser blev således baseret princippet om folkenes selvbestemmelsesret. Neergaards tale handlede først og fremmest om de danskere på begge sider af den nye grænse, som blev berørt af Genforeningen. Udover at udtrykke sin glæde om genforeningen med Nordslesvig, sagde han derfor om Sydslesvig: » Men det er ikke en ublandet Glædessag. En bitter Smerte maa trods al Glæde fylde vort Sind for dem, der har kæmpet saa trofast. Paa Regeringens og hele det danske Folks Vegne siger jeg: De skal ikke blive glemt.«

SPROG OG ORD I GRÆNSELANDET

Gib deinen Senf dazu!

»Seinen Senf dazu geben« betyder at bidrage med sin mening - også uden at være blevet bedt om det :-)
Vi vil gerne høre jeres mening om vores bod. Skriv nedenfor eller tag en klæbende notessedel og kom med ris og ros!

OPLEV SYDSLESVIG